

Overzicht vragen en antwoorden chat VvE Webinar 29 oktober 2020

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Inleiding Webinar	Krijgen we de presentatie na afloop toegestuurd?	Ja, bij deze
	Hoe komen we aan adresgegevens van alle VvE's in Leidschendam-Voorburg?	De gemeente beschikt over een bestand van VVE's van de KvK. Dit bestand is echter vervuld met VVE-beheerders die in onze gemeente gevestigd zijn, maar gaan over een VVE buiten onze gemeente.
	Gaaf de webinar over gasvrij worden of breder over de energietransitie?	Het Programma Duurzaamheid van de gemeente en de in ontwikkeling zijnde Transitievisie Warmte gaan over de energietransitie. Uitgangspunt daarbij is dat de gemeente in 2050 aardgasvrij moet zijn. Onderdeel van de energietransitie is isolatie en duurzame opwek van stroom. De scope is dus breder dan alleen gasvrij worden.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Aardgasvrij	In hoeverre is het noodzakelijk om van het gas af te gaan? Met alle ontwikkelingen in het waterstofgas kan het zomaar zijn dat het enkel zou betekenen dat het van het aardgas af zou zijn.	De energietransitie is erop gericht niet langer van fossiele bronnen afhankelijk te zijn. Het gaat dus inderdaad om aardgasvrij .
	We moeten snel van het aardgas af. We maken nu al stappen, maar de structurele oplossing vraagt meer...	(EC-LV) Hybride oplossingen met aardgas kunnen in de tussentijd winst opleveren in CO2-uitstoot. Dit geeft inwoners tijd om voor te bereiden op lage-temperatuurverwarming en daarmee ervaring op te doen. Bovendien geeft het meer tijd voor innovatieve ontwikkelingen. Zoals bijvoorbeeld op het gebied van waterstof dat in de toekomst mogelijk gebruikt kan worden als duurzame brandstof voor woningen die moeilijk te isoleren zijn.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	Wanneer wordt die structurele oplossing verwacht? Kan de gemeente of Energy Common een overzicht geven van de mogelijkheden om aardgasvrij te worden?	(EC-LV) In deze context is 'de structurele oplossing' de situatie waarin de gemeente conform plan volledig van het aardgas af zal zijn. Naar huidige verwachting zal er geen gemeente-brede oplossing komen. Eerder verwachten we kleinschalige oplossingen per buurt of wijk. Daar waar geo- en aquathermie mogelijk is kan een wijkwarmtenet ontwikkeld worden als inwoners daarmee instemmen. Op andere plaatsen zullen volledig elektrische oplossingen nodig zijn (met warmtepompen). Voor dat deel van het woningbestand dat niet rendabel geschikt te maken is voor lage-temperatuurverwarming, is innovatie nodig om duurzame brandstof te kunnen gebruiken.
<p>Meer informatie https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/energiezuinig-huis/wonen-zonder-aardgas/.</p>		
Onderwerp	Vraag	Antwoord
Wijkvolgorde	'Uitstel kopen' met een efficiënte gasketel? Is dat wel verstandig? Zo'n investering doe je toch voor minimaal 15 jaar?	(EC-LV) De eerste wijken die aangewezen worden om van het aardgas af te gaan hebben daarna nog tien jaar de tijd. Voor de meeste wijken is er meer tijd (tot dertig jaar voor de laatste wijk). In de meeste gevallen is een afschrijving in 12-15 jaar dus rendabel. Zodra de wijkplanning bekend is, wordt het makkelijker om een investeringsafweging te maken. Indien uw wijk bijvoorbeeld eerder aan de beurt is, kunt u overwegen om een cv-ketel te huren of een 2e-hands cv-ketel te nemen (naar verwachting zal die markt gedurende de energietransitie op gang komen).
	Is er al een wijkvolgorde bepaald?	Neen. De gemeente studeert nog op alternatieve energiebronnen, ruimte in de ondergrond en criteria per wijk voor vroege of late overgang van het aardgas af. Naar verwachting zal al deze informatie in het voorjaar van 2021 publiek bekend worden.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	Moet de wijkvolgorde niet flexibeler? Neem bijvoorbeeld Park Hadriani / 72 appartementen. Deze zijn 10-12 jaar oud. Is het niet verstandig om de komende jaren vóór het vervangingsmoment van de ketels de situatie aan te pakken. Voordat iedereen een nieuwe ketel gaat kopen.	<ul style="list-style-type: none"> • De opdracht van het Rijk is dat gemeenten de transitie aanpakken per wijk of buurt. EC-LV pleit voor een meer flexibele aanpak. Per VvE is het afhankelijk van de mogelijkheden of het haalbaar is nu over te stappen op een aardgasvrije oplossing of niet. In appartementen van krap tien jaar oud is dat makkelijker dan in veel oudere appartementen. In dat laatste geval is een hybride oplossing geen slechte optie. • (gemeente) Je kunt de wijkvolgorde niet bepalen aan de hand van de vervangingsplanning van verwarmingsketels van iedereen. Eigenaren hoeven de wijkaanpak niet af te wachten en kunnen hun eigen natuurlijke moment kiezen om (de eerste) stappen te zetten.
Alternatieve energiebronnen	Behalve extra isoleren zijn veel manieren om van het gas af te gaan nu nog te vaag voor een VvE. Zeker in complexen met individuele CV-installaties, zijn er nog weinig bruikbare alternatieven. Is het niet beter voor een VvE om nog even te wachten tot er meer pasklare mogelijkheden zijn voor individuele installaties in de appartementen? Als VvE hebben we niets te zeggen over wat er achter de voordeur van de appartementen moet gebeuren voor de transitie.	<ul style="list-style-type: none"> • EC-LV onderzoekt of een pilotproject is op te zetten om een praktijkgeval diepgaand te onderzoeken. • Terugdringen energieverbruik en ervaring opdoen met lage-temperatuurverwarming is altijd goed ('geen-spijtmaregelen'). • Het is verstandig om nu al na te denken over de "wat als"-situatie. Wat doe je als gas geen optie meer is? Is er bijvoorbeeld voldoende ruimte in leidingkokers om warmteleidingen naar alle appartementen te brengen of is een all-electric oplossing noodzakelijk. Kan een eigen WKO een oplossing zijn?
	Een openbaar netwerk wordt uit bedrijf genomen (Gaslevering). Welk openbaar warmtenetwerk krijgen wij hiervoor terug? Stadsverwarmingsnetwerk van Pernis? (Richting Leiden). Of Geothermie-installatie op 2 à 3 km diepte? Respectievelijk 70 en 130 graden Celsius. Er is al zeer veel kennis over geothermie. Bij Invest-nl (CEO is Wouter Bos) financiering voor	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente onderzoekt momenteel mogelijke alternatieve energiebronnen. Tot nu toe zijn er geen plannen voor een gemeente-breed vervangend warmtenetwerk. Hiervoor is onvoldoende ruimte in de ondergrond. • Hoge-temperatuurwarmtenetten gaan vaak samen met verplichte afname gedurende onwenselijk lange looptijden (20-30 jaar) en verminderde motivatie voor afnemers om energieverbruik te verminderen. Bovendien is de bron (nu) meestal niet duurzaam. De aanleg van de infrastructuur om hoge-temperatuur uit de haven van Rotterdam naar Den Haag en Leiden te brengen is nog onzeker. Wel zal de gemeente onderzoeken wat eventuele lokale aansluitingsmogelijkheden zijn als deze grote

	<p>energietransitie en innovatieve scale-ups. Een uitkomst bij dure duurzame projecten! Is dit warmtenet een hoge- of lage-temperatuurtraject en kunnen grotere bedrijven ook aansluiten op dit warmtenet?</p>	<p>doorvoerleidingen gerealiseerd worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> In een deel van de gemeente zijn inderdaad kleinschalige warmtenetten (aqua, warmte-koudeopslag wko) mogelijk. Onderzoek naar mogelijkheden en ruimte in de ondergrond loopt nog. Aansluitingsmogelijkheden voor bedrijven zullen afhankelijk zijn van de locatie en de gekozen wijkoplossingen. Met grotere bedrijven gaan we graag het gesprek aan om samen te verkennen wat de mogelijkheden zijn.
Zonnepanelen	<p>Als ik balkonschermen wil vervangen door zonnepanelen krijg ik dan geen problemen met de schoonheidscommissie/gemeente? Is de zijkant van de flat ook te benutten voor plaatsing van zonnepanelen? Denkend aan regelgeving vanuit gemeente!</p>	<p>Mooi, innovatieve ideeën. Zonnepanelen op gevels is zeker een optie. In Leiden heeft een zorgcomplex al een zonnegevel. De Welstandscommissie gaat ongetwijfeld wat vinden van balkonschermen die worden vervangen door zonnepanelen en daarover moet het gesprek nog gevoerd worden. De balkonschermen moeten dan bijvoorbeeld in heel het complex hetzelfde zijn.</p>
	<p>Wij willen evt. ons dakoppervlak van het complex verhuren aan een bedrijf dat zonnepanelen wil plaatsen en oppervlakte zoekt.</p>	<p>Het is afhankelijk van de vraag of verhuren aan derden of aan de VvE zelf (met een postcoderoosregeling) interessanter is dan het dak te verkavelen onder de VvE-leden. Zowel Zon op LV als EC-LV zijn op zoek naar geschikte daken voor zonopwek. Hierbij moet er wel een minimale oppervlakte zijn om de installatie rendabel te maken.</p>
<p>Meer informatie 1 januari 2021 verandert de huidige postcoderoosregeling.</p>		
Onderwerp	Vraag	Antwoord
Subsidie	<p>Hoe hoog kan de financiële bijdrage van de gemeente voor VvE energieadvies zijn?</p>	<p>Voor energieadvies en procesbegeleiding is nu al subsidie mogelijk. Om uit te werken of daarbovenop nog financiële steun van de gemeente nodig/mogelijk is, verzamelt de gemeente nu voorstellen en aanvragen van VvE's.</p>

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	Graag het thema laadpalen oppakken. Is er subsidie op gemeenschappelijke laadpalen binnen een VVE?	<ul style="list-style-type: none"> Voor laadpalen bestaan mogelijkheden via de nationale energiebespaarlening. Omdat de gemeente rentekorting geeft op de energiebespaarlening voor VVE's is dit een aantrekkelijke regeling. Er bedrijven die laadpalen plaatsen bij VVE's. Dit wordt via de huur verrekend. (EC-LV) Laadpalen op de openbare weg kunnen nu al aangevraagd worden bij de gemeente. Het wordt interessant als een VvE gemeenschappelijke laadpalen kan voeden met eigen opgewekte elektriciteit. Om dat aantrekkelijk te maken is onder meer ook een doorbraak nodig op fiscaal gebied.
Meer informatie	<ul style="list-style-type: none"> https://www.verbeterjehuis.nl/energiesubsidiewijzer/?gemeente=Leidschendam-Voorburg&type-of-resident=Vereniging+van+Eigenaren https://www.energiebespaarlening.nl/vve/energiebesparende-maatregelen/laadinfrastructuur/ 	
Onderwerp	Vraag	Antwoord
Communicatie	Bestaat er een flyer met informatie om in de brievenbussen van mijn medebewoners te doen? Om ze meer bewust te maken van gasvrij wonen.	Nog niet, gaan we snel ontwikkelen. Wel treft u hierbij ingesloten al een uitgebreider informatieblad.
	Een stappenplan/checklist met aanbevolen volgorde zou heel fijn zijn (bijvoorbeeld eerst isoleren, HR ketel, zonnepanelen)? Een soort routekaart, zodat VVE's zelf kunnen zien hoever ze al zijn, en wat de volgende logische stap zou zijn. (Richard:) Isoleren, ventileren en dan installeren.	Uitstekend idee. Naarmate meer ervaring wordt opgedaan is voorbeeldsituaties, kan een dergelijke routekaart steeds verder verfijnd worden. Via de link bij het antwoord op de vragen over aardgasvrij komt u bij een stappenplan van MilieuCentraal.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
	Kunnen we ervaringen uitwisselen met andere VvE's? Wij hebben bijvoorbeeld 30 % elektriciteit van de gemeenschappelijke rekening bespaard door de verlichting in de hallen te vervangen door LED sensorlampen.	Gaan we doen. We zoeken nog een goed platform
Meer informatie www.ingesprekmetLV.nl		
Onderwerp	Vraag	Antwoord
Ondersteuning	Hoe ondersteunt de gemeente bij MJOP?	We inventariseren eerst de behoefte. Dan kijken we of ondersteuning op dat gebied noodzakelijk is om de energietransitie te laten slagen. Ook is het plan om informatie over goede voorbeelden met elkaar te delen.
	Opmerkingen / Tips	
	Ga eens in gesprek met de provincie Zeeland. Daar hebben ze een duidelijke strategie m.b.t. advies e.d. Zeer nuttig. Goed om zo in contact te komen met de bewoners. Wellicht een idee om in een gelijke setting een woordelijke toelichting te geven op de documentatie. Goed begin!	